

UNIVERSITI
TEKNOLOGI
MARA

Cawangan Terengganu

INFO US\$AHAWAN

usahawan pemacu ekonomi mapan

EDISI
24
MAY 2021 APRIL 2022

NO ISSN: ISSN: ISSN 1823-6421

BULETIN ADALAH HAK MILIK KEKAL MASMED UITM CAWANGAN TERENGGANU

Siapalah Usahawan Tanpa Ejennya

Mimi Sofiah Ahmad Mustafa

Jabatan Undang-Undang, Universiti Teknologi MARA Cawangan Melaka, Melaka.

Koresponden: mimi@uitm.edu.my

Menyambung artikel mengenai hubungan agensi daripada edisi lepas, penulis ingin menyorot tanggungjawab dan tugas usahawan yang berkaitan dengan hubungan agensi. Dalam hubungan agensi, usahawan dipanggil sebagai prinsipal iaitu individu yang melantik ejen untuk mewakilinya bertransaksi dengan pihak ketiga. Pelantikan ini sangat perlu kerana seperti yang telah dinyatakan dalam edisi sebelum ini, prinsipal boleh memberi perhatian kepada perkembangan perniagaannya dan semua wakil/ejen yang dilantik boleh membantu menguruskan perniagaan prinsipal itu seperti kelaziman kebiasaan ia diuruskan.

Di bawah undang-undang agensi, seseorang prinsipal itu mempunyai beberapa kewajipan terhadap ejennya. Di antara tugas utama seorang prinsipal sudah pastilah tugas untuk membayar upah atau komisen ejennya sekiranya ejen tersebut sudah pun menyelesaikan tugas yang diamanahkan oleh prinsipal kepadanya - s.172 Akta Kontrak 1950. Jadi, jika ejen belum mendapat upah atau komisenya tanpa alasan munasabah, ejen berhak menuntut haknya di mahkamah.

Berapa banyak upah atau komisen yang perlu dibayar adalah bergantung kepada apa yang telah dipersetujui antara kedua-dua pihak mengikut terma perjanjian yang telah dibuat. Ia berkemungkinan suatu jumlah yang tetap ataupun bergantung kepada konsep quantum meruit (how much one deserves) iaitu berdasarkan suatu jumlah yang munasabah.

Namun, seseorang ejen itu boleh dinafikan hak untuk mendapat upah sekiranya ejen itu membuat sebarang salah laku (misconduct) di dalam melaksanakan tugas-tugas agensinya - s.173. Di antara contoh salah laku ialah apabila ejen itu menerima untung rahsia (secret profits) ataupun berlaku percanggahan kepentingan (conflict of interest). Dalam kes *Armstrong v Jackson* [1917] 2 K.B.822, prinsipal dibenarkan untuk tidak membayar komisen ejennya kerana ejen tersebut menjual sahamnya sendiri kepada prinsipalnya apabila diarahkan untuk mencari saham bagi pihak prinsipal. Ini merupakan percanggahan kepentingan kerana ejen menjual saham tersebut kepada prinsipalnya dengan harga yang tinggi, walhal ejen tersebut sepatutnya mendapatkan sesuatu bagi pihak prinsipal dengan harga yang rendah bagi mengelakkan kerugian di pihak prinsipalnya.

Para usahawan juga perlu tahu bahawa mereka tidak boleh sesuka hati atau secara sengaja menghalang ejen mereka daripada mendapat upah atau komisen mereka. Ini bermaksud, para ejen mesti dibenarkan menyelesaikan tugas mereka dengan sewajarnya. Jika prinsipal/usahawan secara sengaja melantik ejen lain untuk menyempurnakan tugas sedia ada, itu tidak adil bagi ejen asal kerana beliau mungkin akan dinafikan hak untuk mendapat upahnya sekiranya tugas diselesaikan oleh ejen yang dilantik kemudiannya.

Perlu juga diingatkan bahawa sekiranya ejen telah menyempurnakan tugas yang diarahkan oleh prinsipalnya, prinsipal dilarang untuk enggan menerimanya. Ini adalah kerana ejen telah berusaha untuk bertindak mewakili prinsipal untuk berurusan dengan pihak ketiga. Maka, adalah tidak wajar jika prinsipal membuat keputusan untuk tidak menerima kontrak yang dibuat oleh ejen bagi pihaknya. Sebagai contoh, ejen diupah mencari sebidang tanah untuk prinsipal bagi tujuan bercucuk tanam. Jika ejen telah berusaha dan berhempas pulas untuk mencari tanah berkenaan tetapi ditolak oleh prinsipal atas alasan yang tidak munasabah, ia boleh dianggap tidak adil dan menyusahkan ejen.

Seseorang ejen yang telah mendahulukan wangnya untuk menyelesaikan tugas-tugas agensi sudah pastinya boleh menuntut kembali jumlah berkenaan daripada prinsipalnya - s.175. Prinsip ini juga dinyatakan secara jelas di dalam kes *Hichens, Harrison, Woolston & Co v Jackson & Sons* [1943] A.C. 266 di mana hakim mengingatkan supaya ejen dibayar untuk semua pendahuluan bayaran yang telah dibuat serta dibayar ganti rugi untuk segala kerugian atau kerosakan harta benda yang terjadi.

Prinsipal di dalam kes *Kyall & Evatt v Lim Kim Keat* (1928) SSLR 206 telah diarahkan untuk membayar segala kerugian ejen dalam melaksanakan tugasnya kerana prinsipal telah memberikan maklumat yang tidak tepat mengenai saham yang sepatutnya dijual oleh ejen kepada pihak lain sehingga menyebabkan kerugian di pihak ejen.

Ejen juga boleh menuntut daripada prinsipal sekiranya ejen mendapat kecederaan semasa bertugas yang mana kecederaan berkenaan adalah berpunca daripada kecuaihan prinsipal sendiri - s.178. Misalnya, prinsipal mengarahkan ejen untuk pergi ke suatu destinasi menggunakan kereta kepunyaan prinsipal tetapi ejen telah mengalami kemalangan jalan raya disebabkan kereta tersebut mempunyai masalah brek yang serius. Kecuaian di pihak prinsipal yang tidak menjaga keretanya dengan baik menyebabkan kecederaan kepada ejen. Oleh yang demikian, sewajarnya ejen mendapat ganti rugi daripada pihak prinsipal.

Sebagai kesimpulan, para usahawan perlu mengambil cakna akan tugas-tugas mereka sebagai prinsipal seperti yang telah digariskan di atas. Jika tidak diperhatikan dengan betul, berkemungkinan para usahawan boleh diambil tindakan di bawah undang-undang. Ini boleh merugikan pihak prinsipal/usahawan kerana lebih baiklah masa dan wang yang ada itu ditumpukan kepada perkembangan perniagaan daripada terpaksa turun naik mahkamah bagi menyelesaikan kes yang dibawa oleh orang yang mereka sendiri lantik untuk mewakili mereka dalam urusan perniagaan. Semoga bermanfaat ilmu kali ini, in shaa Allah.

Rujukan

- [1] Akta Kontrak 1950 (Cth.) (Malaysia)
- [2] Pheng, LM & Detta IJ. (2009) *Business Law*. Oxford University Press. Shah Alam, Selangor.
- [3] Nasreen Miza Hilmy Nasrijal et al., 2021. 'Business Law' Internal Circulation, UiTM Cawangan Melaka.